

BỘ TƯ PHÁP

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 381/BC-BTP

Hà Nội, ngày 27 tháng 11 năm 2023

BÁO CÁO

Tổng kết 05 năm thực hiện Quyết định số 242/QĐ-TTg ngày 26/02/2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Đề án Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật giai đoạn 2018 - 2022”

Kính gửi: Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Lưu Quang
Đồng kính gửi: Thủ tướng Chính phủ.

Thực hiện Kết luận số 01-KL/TW của Bộ Chính trị về việc tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 48-NQ/TW ngày 24/05/2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam đến năm 2010, định hướng đến năm 2020 và Kế hoạch số 1141-KH/BCSĐCP ngày 11/11/2016 của Ban Cán sự đảng Chính phủ về việc thực hiện Kết luận số 01-KL/TW, Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các bộ, ngành liên quan nghiên cứu, xây dựng, trình Thủ tướng Chính phủ **Đề án đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật**. Ngày 26/02/2018, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 242/QĐ-TTg phê duyệt Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022 (sau đây viết tắt là Quyết định số 242/QĐ-TTg). Đề án được ban hành để triển khai thực hiện một số giải pháp cơ bản nhằm đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật, hướng đến mục tiêu xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, tăng cường hiệu lực và hiệu quả của hệ thống pháp luật; từng bước khắc phục những hạn chế, bất cập trong tổ chức thi hành pháp luật, tạo tiền đề cho sự chuyển biến mạnh mẽ trong hoạt động tổ chức thi hành pháp luật.

Sau 05 năm tổ chức thực hiện, Bộ Tư pháp xin báo cáo kết quả triển khai thực hiện Quyết định số 242/QĐ-TTg như sau:

I. TÌNH HÌNH THỰC HIỆN QUYẾT ĐỊNH SỐ 242/QĐ-TTg

1.1. Công tác chỉ đạo, triển khai thực hiện

1.1.1. Về phía Bộ Tư pháp

Để thực hiện toàn diện, hiệu quả Quyết định số 242/QĐ-TTg, nhằm xác định các hoạt động cụ thể, tiến độ hoàn thành và tăng cường trách nhiệm thực hiện,

công tác phối hợp giữa các Bộ, ngành, Ủy ban nhân dân (UBND) cấp tỉnh, Bộ Tư pháp đã ban hành 05 văn bản hướng dẫn, đôn đốc tổ chức thực hiện¹.

Đồng thời, tổ chức Hội nghị quán triệt triển khai thực hiện Đề án ở 02 khu vực phía Bắc và phía Nam (ngày 25/5/2018 tại thành phố Hà Nội, ngày 29/5/2018 tại TP. Hồ Chí Minh).

Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành, địa phương tổ chức 02 Hội nghị tổng kết 05 năm thực hiện Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022 tại 02 khu vực phía Bắc và phía Nam (tổ chức tại Hà Nội ngày 08/6/2023; tại TP. Hồ Chí Minh ngày 15/6/2023).

1.1.2. Về phía các Bộ, ngành và địa phương

Qua công tác theo dõi, tổng hợp thông tin, Bộ Tư pháp thấy rằng, nhiều Bộ, ngành và địa phương đã chủ động thực hiện các nhiệm vụ được Thủ tướng Chính phủ giao tại Quyết định số 242/QĐ-TTg. Trong năm 2018, sau khi đề án được phê duyệt, các Bộ, ngành và địa phương đã quan tâm, xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện Đề án và gửi về Bộ Tư pháp để theo dõi, tổng hợp. Trong đó:

(i) Bộ Tài chính đã phối hợp với Bộ Tư pháp, các Bộ, cơ quan Trung ương và địa phương rà soát, đánh giá việc thực hiện các quy định hiện hành về việc lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước cho hoạt động tổ chức thi hành pháp luật².

(ii) Bộ Nội vụ phối hợp với Bộ Tư pháp và các Bộ, ngành nghiên cứu, xây dựng Nghị định sửa đổi Nghị định số 55/2011/NĐ-CP ngày 04/7/2011 của Chính

¹ (i) Quyết định số 1020/QĐ-BTP ngày 08/5/2018 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp ban hành Kế hoạch thực hiện Đề án Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật giai đoạn 2018 - 2022;

(ii) Công văn số 1330/BTP-QLXLVPHC&TDTHPL ngày 17/4/2018 về việc đề nghị các Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương thực hiện việc rà soát, đánh giá các quy định về lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước cho hoạt động tổ chức thi hành pháp luật (trong đó bao gồm theo dõi tình hình thi hành pháp luật) và đề xuất những nội dung cần hướng dẫn hoặc sửa đổi, bổ sung;

(iii) Công văn số 2276/BTP-QLXLVPHC&TDTHPL ngày 22/06/2018 gửi Bộ Nội vụ đôn đốc việc thực hiện nhiệm vụ được giao tại Quyết định số 242/QĐ-TTg;

(iv) Quyết định số 430/QĐ-BTP ngày 22/3/2023 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp ban hành Kế hoạch tổng kết 05 năm thực hiện “Đề án Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022 ban hành kèm theo Quyết định số 242/QĐ-TTg ngày 26/02/2018 của Thủ tướng Chính phủ;

(v) Công văn số 1021/BTP-QLXLVPHC&TDTHPL ngày 22/3/2023 gửi các Bộ, ngành, địa phương đề nghị báo cáo kết quả tổng kết 05 năm thực hiện “Đề án Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022 gửi về Bộ Tư pháp tổng hợp, báo cáo Thủ tướng Chính phủ.

² Công văn số 3119/BTC-HCSN ngày 20/3/2018 của Bộ Tài chính gửi các bộ, địa phương rà soát, đánh giá việc thực hiện các quy định về việc lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước cho hoạt động tổ chức thi hành pháp luật.

phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và tổ chức bộ máy của tổ chức pháp chế trình Chính phủ xem xét, quyết định³.

Hàng năm, các địa phương đã có báo cáo kết quả thực hiện Đề án được tổng hợp trong báo cáo công tác Tư pháp gửi về Bộ Tư pháp. Tính đến thời điểm này đã có 22/22 bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ và 63/63 Ủy ban nhân dân cấp tỉnh gửi Bộ Tư pháp báo cáo tổng kết 05 năm thực hiện Đề án Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật giai đoạn năm 2018 - 2022.

1.2. Những kết quả đạt được

Theo Quyết định số 242/QĐ-TTg, trong giai đoạn 2018 - 2022, Bộ Tư pháp và các Bộ, ngành, địa phương có trách nhiệm thực hiện 07 nhóm nhiệm vụ, giải pháp, cụ thể là:

Thứ nhất, về tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng, sự chỉ đạo điều hành của chính quyền trong công tác tổ chức thi hành pháp luật

Thực hiện nhiệm vụ nêu tại điểm a khoản 1 Mục II của Quyết định số 242/QĐ-TTg, Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành nghiên cứu, đề xuất các giải pháp để cụ thể hóa sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác tổ chức thi hành pháp luật. Năm 2018 - 2020, Bộ Tư pháp đã triển khai việc nghiên cứu, xây dựng, trình Ban Bí thư ban hành Chỉ thị về tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền các cấp trong công tác tổ chức thi hành pháp luật theo đúng chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Quyết định số 242/QĐ-TTg. Trên cơ sở ý kiến chỉ đạo của Thường trực Ban Bí thư tại buổi làm việc với Bộ Tư pháp về công tác xây dựng pháp luật năm 2018, Ban Cán sự đảng Bộ Tư pháp đã tiếp tục nghiên cứu, đề xuất thực hiện giải pháp Ban Cán sự đảng Chính phủ đăng ký xây dựng, trình Bộ Chính trị xem xét, ban hành Chỉ thị về tăng cường công tác xây dựng pháp luật và tổ chức thi hành pháp luật.

Tuy nhiên, đến Quý IV/2020, theo các Kết luận của Bộ Chính trị về tổng kết việc thực hiện Nghị quyết số 48-NQ/TW ngày 24/5/2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam đến năm 2010, định hướng đến năm 2020 và Nghị quyết số 49-NQ/TW ngày 02/6/2005 của Bộ Chính trị về chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020 (sau đây viết tắt là Nghị quyết số 49-NQ/TW), Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII sẽ ban hành Nghị quyết về chiến lược xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ

³ Văn phòng Chính phủ đã có văn bản số 6430/VPCP-TCCV ngày 28/9/2022 thông báo nhiệm vụ Chính phủ giao và ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, Bộ Nội vụ đã có văn bản số 6493/BNV-PC ngày 19/12/2022 và văn bản số 1807/BNV-PC ngày 21/4/2023.

nghĩa Việt Nam đến năm 2030, định hướng đến năm 2045, trong đó, bao hàm các nội dung về công tác tổ chức thi hành pháp luật. Trên cơ sở đó, ngày 09/11/2022, Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII đã ban hành Nghị quyết số 27-NQ/TW về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới. Triển khai Nghị quyết nêu trên, Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành tham mưu Chính phủ ban hành Nghị quyết số 77/NQ-CP ngày 12/5/2023 kèm theo Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

Năm 2020, Bộ Tư pháp đã chủ động, tích cực phối hợp với các cơ quan, đơn vị có liên quan thực hiện các giải pháp nhằm tăng cường hiệu lực, hiệu quả hoạt động xây dựng, hoàn thiện pháp luật và tổ chức thi hành pháp luật. Tháng 11/2020, Bộ Tư pháp đã tham mưu, giúp Chính phủ tổ chức Hội nghị trực tuyến của Chính phủ về công tác xây dựng, hoàn thiện pháp luật và thi hành pháp luật. Sau Hội nghị, Bộ Tư pháp đã tham mưu cho Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị số 43/CT-TTg ngày 11/12/2020 về nâng cao chất lượng công tác xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật và tăng cường hiệu quả thi hành pháp luật. Tại Chỉ thị này, Thủ tướng Chính phủ đã đề ra 13 nhóm nhiệm vụ, giải pháp mà các Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, Chủ tịch Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương cần tập trung chỉ đạo, tổ chức thực hiện để nâng cao hơn chất lượng công tác xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật và tăng cường hiệu quả thi hành pháp luật, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.

Về phía các địa phương, để bảo đảm sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng, chính quyền các cấp trong công tác tổ chức thi hành pháp luật, các địa phương trên toàn quốc đã chủ động, tích cực phát huy vai trò, trách nhiệm của người đứng đầu trong việc lãnh đạo, chỉ đạo công tác tổ chức thi hành pháp luật. Qua kiểm tra công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật hằng năm, Bộ Tư pháp thấy rằng cấp ủy, chính quyền địa phương đã chú trọng lãnh đạo, chỉ đạo công tác tổ chức thực hiện các hoạt động liên quan đến việc thi hành pháp luật như: xây dựng văn bản quy định chi tiết; tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ; tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật và kiểm tra tình hình thi hành pháp luật trong phạm vi ngành, lĩnh vực, địa bàn quản lý. Trong đó, một số cấp ủy địa phương đã quan tâm chỉ đạo thực hiện tốt nhiệm vụ lãnh đạo, chỉ đạo công tác tổ chức thi hành pháp luật thông qua việc ban hành các nghị quyết, chỉ thị liên quan đến tổ chức thi hành và theo dõi tình hình thi

hành pháp luật trên địa bàn⁴. Bên cạnh đó, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh một số địa phương đã ban hành chỉ thị chỉ đạo về công tác tổ chức thi hành pháp luật trên địa bàn tỉnh⁵.

Thứ hai, về hoàn thiện thể chế tổ chức thi hành và theo dõi thi hành pháp luật

Trên cơ sở bám sát các nhiệm vụ được giao liên quan đến việc xây dựng, hoàn thiện thể chế về tổ chức thi hành và theo dõi thi hành pháp luật nêu tại khoản 2 Mục II Quyết định số 242/QĐ-TTg, Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành và địa phương xây dựng, hoàn thiện Hồ sơ lập đề nghị xây dựng Nghị định sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 59/2012/NĐ-CP của Chính phủ về theo dõi tình hình thi hành pháp luật. Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các cơ quan hữu quan tổ chức rà soát, đánh giá và tổ chức thực hiện việc xây dựng và trình ban hành văn bản theo đúng quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015. Ngày 05/03/2020, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 32/2020/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 59/2012/NĐ-CP ngày 23/07/2012 của Chính phủ về theo dõi tình hình thi hành pháp luật (Nghị định có hiệu lực thi hành vào ngày 15/5/2020).

Ngày 21/6/2021, Bộ trưởng Bộ Tư pháp đã ban hành Thông tư số 04/2021/TT-BTP hướng dẫn thi hành Nghị định số 59/2012/NĐ-CP ngày 23/7/2012 về theo dõi tình hình thi hành pháp luật và Nghị định số 32/2020/NĐ-CP ngày 05/3/2020 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 59/2012/NĐ-CP.

Bộ Tư pháp đã tổ chức 02 Hội nghị quán triệt các nội dung của Nghị định số 32/2020/NĐ-CP tại hai miền Bắc, Nam vào tháng 5/2020 và Hội nghị tổng kết 10 năm thi hành Nghị định số 59/2012/NĐ-CP ngày 23/07/2012 của Chính phủ về

⁴ Tỉnh ủy Hà Nam đã ban hành Chỉ thị số 22-CT/TW ngày 30/7/2018 “Chỉ thị về tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng trong việc nâng cao hiệu quả tổ chức thi hành, theo dõi tình hình thi hành pháp luật trên địa bàn tỉnh”; Ban Thường vụ Tỉnh ủy Trà Vinh ban hành Chỉ thị số 35-CT/TU ngày 25/6/2018 về tăng cường và nâng cao hiệu quả công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật trên địa bàn tỉnh;

Bắc Giang: Ban Thường vụ Tỉnh ủy ban hành Chỉ thị số 06/CT-TU ngày 05/5/2021 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác tổ chức thi hành pháp luật trên địa bàn tỉnh;

Thái Nguyên: Ban Thường vụ Tỉnh ủy ban hành Chỉ thị số 12-CT/TU về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng, hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật và tổ chức thi hành pháp luật;

Hậu Giang: Chỉ thị số 05-CT/TU ngày 18/01/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng và thực thi thể chế, chính sách trên địa bàn tỉnh Hậu Giang.

⁵ Ủy ban nhân dân các tỉnh đã ban hành Chỉ thị nâng cao chất lượng công tác xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật và tăng cường hiệu quả thi hành pháp luật, bao gồm: Bến Tre, Bình Dương, Bình Thuận, Điện Biên, Hà Giang, Khánh Hòa, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sơn La, Tây Ninh, Thái Bình, Thừa Thiên - Huế, Vĩnh Long.

theo dõi tình hình thi hành pháp luật tại Hà Nội (Nghị định số 59/2012/NĐ-CP) vào tháng 12/2022⁶.

Bên cạnh đó, các hoạt động phục vụ nghiên cứu, xây dựng đề xuất chính sách cho việc lập hồ sơ trình Chính phủ Đề nghị xây dựng Luật về tổ chức thi hành pháp luật (sau đây viết tắt là Luật TCTHPL) cũng đã được Bộ Tư pháp dự kiến trong kế hoạch triển khai công tác năm. Trong thời gian vừa qua, Bộ Tư pháp đã tích cực chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành, địa phương, các chuyên gia, nhà khoa học thực hiện các hoạt động nghiên cứu đề xuất chính sách phục vụ xây dựng Luật TCTHPL⁷. Để tiếp tục định hướng triển khai nhiệm vụ nghiên cứu xây dựng hồ sơ Đề nghị xây dựng Luật TCTHPL, ngày 23/12/2020, Ban Cán sự đảng Bộ Tư pháp đã họp cho ý kiến về một số vấn đề định hướng, mang tính chính sách tại dự án Luật. Đồng thời, dưới góc độ nghiên cứu khoa học, Bộ Tư pháp đã thực hiện Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ “Cơ sở lý luận, thực tiễn và những định hướng lớn xây dựng Luật TCTHPL”⁸ và tổ chức nghiên cứu, tham khảo kinh nghiệm của các chuyên gia, nhà khoa học trong nước và quốc tế về vấn đề này. Trong năm 2023, Bộ Tư pháp tiếp tục phối hợp với các Bộ, ngành và địa phương nghiên cứu, xây dựng báo cáo kết quả đề xuất chính sách trong đề nghị xây dựng Luật TCTHPL; đồng thời nghiên cứu, xây dựng, trình Thủ tướng Chính phủ Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật giai đoạn 2025 - 2030” (dự kiến trình Thủ tướng Chính phủ ban hành Đề án vào Quý IV/2024).

Các Bộ, ngành và địa phương đã phối hợp chặt chẽ với Bộ Tư pháp trong các hoạt động xây dựng thể chế về tổ chức thi hành và theo dõi tình hình thi hành pháp luật như:

(i) Tổ chức các hoạt động rà soát, báo cáo tình hình thực hiện và những khó khăn, vướng mắc, kiến nghị sửa đổi, bổ sung Nghị định số 59/2012/NĐ-CP;

(ii) Góp ý kiến đối với dự thảo Thông tư quy định việc xem xét, đánh giá tình hình thi hành pháp luật;

⁶ Báo cáo số 41/BC-QLXLVPHC&TDTHPL ngày 30/12/2022 tổng kết 10 năm thi hành Nghị định số 59/2012/NĐ-CP ngày 23/7/2012 của Chính phủ về theo dõi tình hình thi hành pháp luật.

⁷ (i) Ngày 02/3/2020, Bộ Tư pháp đã ban hành Kế hoạch nghiên cứu, xây dựng Hồ sơ đề nghị xây dựng Luật TCTHPL và Quyết định thành lập Tổ công tác nghiên cứu, xây dựng Hồ sơ đề nghị xây dựng Luật TCTHPL (ban hành kèm theo Quyết định số 14/QĐ-QLXLVPHC &TDTHPL ngày 02/3/2020);

(ii) Nghiên cứu, xây dựng dự thảo Báo cáo tổng kết, đánh giá tình hình thi hành pháp luật liên quan đến công tác tổ chức thi hành pháp luật, dự thảo Báo cáo đánh giá tác động chính sách trong đề nghị xây dựng Luật TCTHPL, dự thảo Đề cương dự thảo Luật TCTHPL, dự thảo Tờ trình Chính phủ về đề nghị xây dựng Luật TCTHPL;

(iii) Ngày 09/10/2020, Hội đồng khoa học Bộ Tư pháp đã họp cho ý kiến về những định hướng xây dựng Luật TCTHPL. Ngày 21/12/2021, Ban Cán sự đảng Bộ Tư pháp đã họp cho ý kiến về định hướng xây dựng Luật TCTHPL.

⁸ Đề tài do CVCC, ThS. Đặng Thanh Sơn, nguyên Cục trưởng Cục QLXLVPHC&TDTHPL, Bộ Tư pháp làm Chủ nhiệm, bảo vệ và hoàn thiện Báo cáo phúc trình đề tài tháng 12/2021.

(iii) Tham gia đóng góp ý kiến về sửa đổi, bổ sung thể chế tại các hội thảo, tọa đàm do Bộ Tư pháp tổ chức;

(iv) Kiến nghị hoàn thiện thể chế về kinh phí dành cho công tác tổ chức thi hành và theo dõi tình hình thi hành pháp luật.

Ngoài ra, thực hiện chức năng quản lý nhà nước được giao, các bộ, ngành, Ủy ban dân dân cấp tỉnh đã thực hiện tốt công tác rà soát thường xuyên và theo chuyên đề các văn bản quy phạm pháp luật thuộc thẩm quyền để kịp thời công bố văn bản hết hiệu lực, bãi bỏ, sửa đổi, bổ sung văn bản không còn phù hợp hoặc ban hành văn bản mới thay thế; xây dựng, ban hành các văn bản quy định chi tiết thi hành đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước của Bộ, ngành và địa phương.

Thứ ba, về đổi mới công tác theo dõi, đánh giá tình hình thi hành pháp luật

Theo quy định tại khoản 3 Mục II Quyết định số 242/QĐ-TTg, Bộ Tư pháp và các Bộ, ngành, UBND cấp tỉnh có nhiệm vụ nghiên cứu, xây dựng các tiêu chí cụ thể, định lượng để xác định được mức độ thực thi pháp luật, cũng như đánh giá một cách chính xác, toàn diện hiệu quả tác động của văn bản quy phạm pháp luật trong thực tiễn. Theo đó, Thủ tướng Chính phủ giao Bộ Tư pháp chủ trì, xây dựng, hoàn thiện và tổ chức áp dụng thí điểm Khung theo dõi thi hành pháp luật và hệ thống thu thập dữ liệu phục vụ công tác theo dõi thi hành pháp luật, Bộ trưởng Bộ Tư pháp xây dựng, ban hành Thông tư hướng dẫn tiêu chí đánh giá tình hình thi hành pháp luật trên cơ sở kết quả áp dụng thí điểm.

Đây là vấn đề mới và khó nên để chuẩn bị đầy đủ các điều kiện về cơ sở lý luận và thực tiễn, trong thời gian qua, Bộ Tư pháp đã tập trung nghiên cứu, hoàn thiện cơ sở lý luận về công tác theo dõi thi hành pháp luật thông qua việc nghiên cứu Đề tài cấp Bộ “*Hoàn thiện cơ chế tổ chức theo dõi thi hành pháp luật ở Việt Nam hiện nay*”⁹. Bên cạnh đó, để có cơ sở thực tiễn áp dụng các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật, Bộ Tư pháp đã nghiên cứu, xây dựng, hoàn thiện Khung Theo dõi thi hành pháp luật và hệ thống thu thập dữ liệu. Trong năm 2019, Bộ Tư pháp đã triển khai áp dụng thí điểm tại tỉnh Bắc Ninh và thành phố Hà Nội¹⁰. Trên cơ sở kết quả áp dụng thí điểm, Bộ Tư

⁹ Đề tài do CVCC, ThS. Đặng Thanh Sơn, nguyên Cục trưởng Cục QLXLVPHC&TDTHPL, Bộ Tư pháp làm Chủ nhiệm, bảo vệ và hoàn thiện Báo cáo Phúc trình Đề tài tháng 12/2018.

¹⁰ Công văn số 2109/BTP-QLXLVPHC&TDTHL ngày 10/6/2019 của Bộ Tư pháp về việc thí điểm sử dụng Khung theo dõi; Tổ chức các cuộc họp với các cơ quan, đơn vị có liên quan, các chuyên gia nhà khoa học để xây dựng tài liệu, tổ chức triển khai hoạt động; Tổ chức tập huấn phục vụ thí điểm Khung theo dõi tình hình thi hành pháp luật và hệ thống thu thập, lưu trữ dữ liệu cho các cán bộ làm công tác quản lý nhà nước và theo dõi tình hình thi hành pháp luật về bảo hiểm y tế và Luật Hòa giải cơ sở của Sở Tư pháp, Sở Y tế, Bảo hiểm xã hội tỉnh/thành phố, lãnh đạo

pháp đang nghiên cứu xây dựng, ban hành Thông tư quy định chi tiết việc xem xét, đánh giá tình hình thi hành pháp luật theo chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Quyết định số 242/QĐ-TTg và theo quy định tại Nghị định số 59/2012/NĐ-CP (sửa đổi, bổ sung một số điều theo Nghị định số 32/2020/NĐ-CP). Các hoạt động xây dựng dự thảo Thông tư và thẩm định dự thảo văn bản đã được thực hiện theo quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật (sửa đổi, bổ sung năm 2020). Trên cơ sở ý kiến góp ý của các Bộ, ngành, địa phương, Bộ Tư pháp đang tiếp tục chỉnh lý, hoàn thiện và dự kiến ban hành trong tháng 12/2023.

Thứ tư, về tăng cường năng lực phản ứng chính sách trong quá trình tổ chức thi hành pháp luật

Nhằm tăng cường năng lực phản ứng chính sách trong quá trình tổ chức thi hành pháp luật, Quyết định số 242/QĐ-TTg đã giao cho Bộ Tư pháp chủ trì, phối hợp với Văn phòng Chính phủ, các Bộ, ngành và Ủy ban nhân dân cấp tỉnh nghiên cứu quy trình tiếp nhận, xử lý kiến nghị, phản ánh về tình hình thi hành pháp luật một cách thống nhất, có hệ thống, rõ ràng và minh bạch. Theo đó, trong năm 2019, Bộ Tư pháp có trách nhiệm trình Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy trình tiếp nhận, xử lý kiến nghị, phản ánh của các cơ quan, tổ chức, cá nhân về tình hình thi hành pháp luật. Bộ Tư pháp đã dự kiến và triển khai các hoạt động cần thiết để xây dựng Quy trình nêu trên trong kế hoạch công tác năm 2019 và đã triển khai nhiều hoạt động¹¹.

Tuy nhiên, qua quá trình nghiên cứu, tiếp thu ý kiến của các thành viên Tổ soạn thảo, chuyên gia, nhà khoa học, Bộ Tư pháp nhận thấy việc xây dựng dự thảo Quyết định còn có một số vướng mắc liên quan đến phạm vi điều chỉnh, đối tượng áp dụng, nội dung tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị của cơ quan, tổ chức, cá nhân nên việc ban hành Quyết định của Thủ tướng Chính phủ tại thời điểm nêu trên là không phù hợp. Bộ Tư pháp đã gửi văn bản báo cáo Thủ tướng Chính phủ

Phòng Tư pháp các quận, huyện, thị xã và một số cơ quan, đơn vị có liên quan trực tiếp trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh (ngày 18 - 19/7/2019) và thành phố Hà Nội (ngày 22 - 23/7/2019);

Công văn số 4718/BTP-QLXLVPHC&TDTHL ngày 27/11/2019 của Bộ Tư pháp về việc khảo sát thí điểm sử dụng Khung theo dõi. Theo đó, Bộ Tư pháp đã tổ chức các hoạt động điều tra, khảo sát tình hình thi hành pháp luật về bảo hiểm y tế, Luật Hòa giải cơ sở tại một số bệnh viện công và tư nhân, cơ quan bảo hiểm xã hội quận, huyện, tổ hòa giải tại cơ sở và tổ chức các Tọa đàm tại Sở Y tế, Sở Tư pháp để khảo sát các nội dung phục vụ thí điểm Khung theo dõi vào tháng 12/2019.

¹¹ (i) Ban hành Quyết định số 490/QĐ-BTP ngày 01/3/2019 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp thành lập Tổ soạn thảo xây dựng Quy trình.

(ii) Ban hành Quyết định số 957/QĐ-BTP ngày 22/4/2019 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp về Kế hoạch xây dựng Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy trình tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị của các cơ quan, tổ chức và cá nhân về tình hình thi hành pháp luật.

(iii) Tổ chức các cuộc họp của Tổ soạn thảo Quy trình; tổ chức Hội thảo thực trạng và những giải pháp nâng cao hiệu quả công tác tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị của các cơ quan, tổ chức và cá nhân về tình hình thi hành pháp luật.

(iv) Báo cáo, xin ý kiến tập thể Lãnh đạo Bộ về định hướng xây dựng dự thảo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ.

xin rút việc xây dựng Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành quy trình tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị của cơ quan, tổ chức, cá nhân về tình hình thi hành pháp luật, đưa ra khỏi Chương trình xây dựng văn bản của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ năm 2019¹².

Tại các Bộ, ngành và địa phương, qua theo dõi của Bộ Tư pháp cho thấy, mặc dù chưa có quy trình chung, thống nhất trong việc giải quyết các kiến nghị, phản ánh về tình hình thi hành pháp luật, nhưng các Bộ, ngành và địa phương đã tổ chức thực hiện nghiêm túc việc tiếp nhận xử lý kiến nghị, phản ánh của các cơ quan, tổ chức, cá nhân về tình hình thi hành pháp luật thông qua thực hiện các quy định của Luật Tiếp công dân, Luật Khiếu nại, Luật Tố cáo và các văn bản quy định chi tiết thi hành các đạo luật nói trên. Lãnh đạo nhiều cơ quan, đơn vị đã tăng cường công tác đối thoại, lắng nghe phản ánh, kiến nghị của các cơ quan, tổ chức và cá nhân để kịp thời có giải pháp nâng cao hiệu quả thi hành pháp luật và hoàn thiện hệ thống pháp luật. UBND các tỉnh đã đa dạng hóa kênh thông tin phản ánh và tổ chức nhiều chương trình hỗ trợ, đối thoại doanh nghiệp theo ngành, lĩnh vực, địa bàn; tích cực tiếp thu các đề xuất, kiến nghị từ cộng đồng doanh nghiệp đối với việc phát triển kinh tế - xã hội. Các cơ quan, đơn vị thuộc các Bộ, ngành, địa phương đã xây dựng các chuyên mục “giải đáp pháp luật”, “Chuyên mục tiếp nhận, xử lý phản ánh kiến nghị của tổ chức, cá nhân” trên Trang thông tin điện tử của ngành, địa phương để kịp thời tiếp nhận, giải đáp vướng mắc của người dân, doanh nghiệp. Thông qua việc tiếp nhận, xử lý các thông tin về tình hình thi hành pháp luật, các Bộ, ngành và địa phương đã kịp thời phản ứng chính sách đối với các vấn đề về tổ chức thi hành pháp luật, hoàn thiện thể chế, góp phần xử lý theo thẩm quyền hoặc tham mưu cho cấp có thẩm quyền giải quyết các vấn đề khó khăn, vướng mắc mà thực tiễn đặt ra, đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người dân, doanh nghiệp.

Thứ năm, về ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động tổ chức thi hành pháp luật

Thực hiện nhiệm vụ đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động tổ chức thi hành pháp luật, tại Quyết định số 242/QĐ-TTg, Thủ tướng Chính phủ đã giao Bộ Tư pháp chủ trì, phối hợp với Văn phòng Chính phủ, Bộ Thông tin và Truyền thông, các Bộ, ngành, địa phương nghiên cứu, xây dựng, vận hành phần mềm đánh giá tình hình thi hành pháp luật (phần mềm quan trắc tình hình thi hành

¹² Văn bản số 3880/BTP-VP ngày 07/10/2019 của Bộ Tư pháp về việc rút việc xây dựng Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành quy trình tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị của cơ quan, tổ chức, cá nhân về tình hình thi hành pháp luật.

pháp luật); xây dựng, vận hành phần mềm thu thập thông tin thi hành pháp luật (phần mềm phục vụ việc báo cáo tình hình thi hành pháp luật) kết nối với Hệ thống thông tin báo cáo quốc gia.

Bộ Tư pháp đã xây dựng Kế hoạch thực hiện Đề án 242 (ban hành kèm theo Quyết định số 1020/QĐ-BTP ngày 08/5/2018 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp), trong đó giao 01 đơn vị thuộc Bộ chủ trì, phối hợp với các cơ quan, đơn vị liên quan thực hiện nhiệm vụ nêu trên. Tuy nhiên, việc bố trí nguồn kinh phí để triển khai xây dựng 02 phần mềm còn gặp nhiều vướng mắc, khó khăn trong bối cảnh cắt giảm đầu tư công nên Bộ Tư pháp chưa thể triển khai thực hiện nhiệm vụ này.

Bộ Thông tin và Truyền thông đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành và địa phương xây dựng và trình Chính phủ ban hành Nghị định số 47/2020/NĐ-CP ngày 09/4/2020 quy định về quản lý, kết nối và chia sẻ dữ liệu số của cơ quan nhà nước tạo cơ sở để thực hiện, triển khai lưu trữ và chia sẻ dữ liệu về tình hình thi hành pháp luật nói chung và báo cáo tình hình thi hành pháp luật nói riêng, nhằm đảm bảo nguồn dữ liệu đa dạng, đầy đủ, sẵn sàng. Bộ Tài chính đã ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong việc hỏi đáp các chính sách tài chính, góp phần thúc đẩy sự công khai, minh bạch và chất lượng tương tác của cơ quan, người có thẩm quyền với người dân.

Trong thời gian vừa qua, Bộ Tư pháp đã đẩy mạnh triển khai, sử dụng các hệ thống thông tin, phần mềm ứng dụng nghiệp vụ trong các lĩnh vực hộ tịch, lý lịch tư pháp, phổ biến, giáo dục pháp luật, đăng ký giao dịch bảo đảm, thi hành án dân sự và các lĩnh vực chuyên môn khác; thực hiện các giải pháp về hạ tầng, kỹ thuật để kết nối liên thông giữa Hệ thống quản lý văn bản và điều hành của Bộ Tư pháp với Trục liên thông văn bản quốc gia; xây dựng, nâng cấp và áp dụng thống nhất một Hệ thống quản lý văn bản và điều hành đáp ứng các yêu cầu; thực hiện tích hợp chữ ký số với Hệ thống quản lý văn bản và điều hành phục vụ việc ký duyệt và gửi, nhận văn bản trên môi trường mạng theo đúng quy định¹³. Công tác xử lý hồ sơ công việc qua môi trường mạng ngày càng được quan tâm, đẩy mạnh trong hoạt động của Bộ, ngành.

Cổng Thông tin điện tử Bộ Tư pháp được xây dựng, nâng cấp, thường xuyên cập nhập các thông tin, tin bài, phản ánh kịp thời các hoạt động của Bộ, ngành. Đến nay, hầu hết các lĩnh vực trọng tâm của Bộ/Ngành đều có Trang thông tin điện

¹³ Đến nay, **100%** các đơn vị thuộc Bộ và Cục THADS 63 tỉnh, thành phố đã triển khai sử dụng Hệ thống Quản lý văn bản và điều hành do Bộ triển khai; đạt tỷ lệ cao về văn bản được trao đổi hoàn toàn dưới dạng điện tử nội bộ của cơ quan Bộ; **100%** cán bộ, công chức các đơn vị thuộc Bộ và cơ quan THADS địa phương được cấp tài khoản hộp thư điện tử công vụ; 95% trong số các tài khoản thường xuyên được sử dụng để trao đổi công việc.

tử. Các Sở Tư pháp tích cực ứng dụng công nghệ thông tin trong chỉ đạo, điều hành và cung cấp dịch vụ công cho người dân, doanh nghiệp (Đồng Tháp, Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh, Lào Cai, Quảng Ninh, Sóc Trăng và nhiều tỉnh/thành phố khác).

Cơ sở dữ liệu quốc gia về văn bản pháp luật ngày càng phát huy hiệu quả, trở thành một kênh thông tin pháp luật tin cậy, thuận lợi cho cơ quan nhà nước, người dân và doanh nghiệp tìm hiểu, tra cứu, khai thác hệ thống pháp luật của Việt Nam. Tổ chức pháp chế của các Bộ, ngành và Sở Tư pháp đã thường xuyên cập nhật đầy đủ, kịp thời, chính xác văn bản quy phạm pháp luật thuộc trách nhiệm, thẩm quyền của cơ quan, địa phương mình trên Cơ sở dữ liệu quốc gia về pháp luật theo quy định tại Nghị định số 52/2015/NĐ-CP ngày 28/5/2015 của Chính phủ.

Thứ sáu, về tăng cường theo dõi, kiểm tra việc thực hiện trách nhiệm quản lý nhà nước trong công tác tổ chức thi hành pháp luật

Để bảo đảm nguyên tắc thượng tôn pháp luật, duy trì trật tự, kỷ cương trong việc thực hiện trách nhiệm quản lý nhà nước của đội ngũ cán bộ, công chức khối cơ quan hành chính nhà nước trong công tác tổ chức thi hành pháp luật, Quyết định số 242/QĐ-TTg đã giao trách nhiệm cho Bộ Tư pháp xây dựng, ban hành các chương trình, kế hoạch và tổ chức thực hiện theo dõi, kiểm tra tình hình thực hiện trách nhiệm quản lý nhà nước trong công tác tổ chức thi hành pháp luật tại các Bộ, ngành và địa phương (khoản 6 Mục II của Quyết định số 242/QĐ-TTg).

Trong thời gian qua, Bộ Tư pháp đã đẩy mạnh thực hiện nhiệm vụ này thông qua việc tổ chức lồng ghép các đoàn công tác tại các Bộ, ngành và địa phương về kiểm tra công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật và kiểm tra tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực trọng tâm, liên ngành và lĩnh vực trọng tâm của Bộ Tư pháp hằng năm. Ví dụ như:

(i) Ngày 29/12/2017, Bộ trưởng Bộ Tư pháp đã ban hành Quyết định số 2701/QĐ-BTP về Kế hoạch theo dõi tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực trọng tâm, liên ngành và lĩnh vực trọng tâm của Bộ Tư pháp năm 2018.

Theo kế hoạch này, Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành liên quan tổ chức các hoạt động kiểm tra, điều tra, khảo sát tại 03 Bộ (Lao động - Thương binh và Xã hội, Tài nguyên và Môi trường, Y tế) và 04 địa phương (Bến Tre, Bình Phước, Nghệ An và Trà Vinh) để xem xét, đánh giá thực trạng thi hành pháp luật về điều kiện đầu tư kinh doanh trong lĩnh vực tài nguyên và môi trường, y tế, lao động - thương binh và xã hội.

Bên cạnh đó, thực hiện trách nhiệm đôn đốc, hướng dẫn, kiểm tra các bộ, ngành và địa phương trong việc thực hiện công tác theo dõi tình hình thi hành pháp

luật theo quy định tại Nghị định số 59/2012/NĐ-CP, trong năm 2018, Bộ Tư pháp đã tiến hành kiểm tra việc thực hiện công tác quản lý nhà nước về theo dõi tình hình thi hành pháp luật tại các Bộ (Công an, Kế hoạch và Đầu tư, Ủy ban Dân tộc) và 04 địa phương (Gia Lai, Hưng Yên, Kon Tum, Lai Châu).

(ii) Ngày 24/12/2018, Bộ trưởng Bộ Tư pháp đã ban hành Quyết định số 3072/QĐ-BTP ban hành Kế hoạch theo dõi tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực trọng tâm, liên ngành và lĩnh vực trọng tâm thuộc Bộ Tư pháp năm 2019. Thực hiện kế hoạch, Bộ Tư pháp chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành liên quan kiểm tra, điều tra, khảo sát tại một số địa phương (Bắc Ninh, Hà Nội, Khánh Hòa, Lâm Đồng, Quảng Nam, Quảng Ngãi) để xem xét, đánh giá thực trạng thi hành pháp luật trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, bảo hiểm thất nghiệp. Bên cạnh đó, thực hiện trách nhiệm đôn đốc, hướng dẫn, kiểm tra các bộ, ngành và địa phương trong việc thực hiện theo dõi tình hình thi hành pháp luật, Bộ Tư pháp đã tổ chức kiểm tra việc thực hiện công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật tại Bộ Nội vụ, Bộ Tài chính, Bảo hiểm xã hội Việt Nam và các tỉnh Bạc Liêu, Lào Cai, Sóc Trăng, Yên Bái.

(iii) Ngày 15/01/2020, Bộ trưởng Bộ Tư pháp đã ban hành Quyết định số 76/QĐ-BTP ban hành Kế hoạch theo dõi tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực trọng tâm, liên ngành và lĩnh vực trọng tâm thuộc Bộ Tư pháp năm 2020. Thực hiện kế hoạch, Bộ Tư pháp chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành liên quan kiểm tra, điều tra, khảo sát tại một số địa phương (Hà Nam, Hưng Yên, Nam Định) để xem xét, đánh giá thực trạng thi hành pháp luật trong lĩnh vực bảo vệ môi trường. Bên cạnh đó, thực hiện trách nhiệm đôn đốc, hướng dẫn, kiểm tra các bộ, ngành và địa phương trong việc thực hiện theo dõi tình hình thi hành pháp luật, Bộ Tư pháp đã tổ chức kiểm tra việc thực hiện công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật tại các tỉnh Điện Biên, Hòa Bình.

(iv) Năm 2021 và năm 2022, do tình hình dịch bệnh Covid-19 diễn biến phức tạp, Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành, địa phương liên quan tổ chức kiểm tra việc thực hiện công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực trọng tâm, liên ngành bằng hình thức trực tuyến đối với các địa phương Khánh Hòa, Kiên Giang, Thanh Hóa theo các Quyết định số 49/QĐ-TTg ngày 13/01/2021 và Quyết định số 76/QĐ-Tg ngày 14/01/2022 của Thủ tướng Chính phủ; kiểm tra trực tiếp việc thực hiện công tác quản lý nhà nước về theo dõi tình hình thi hành pháp luật tại các tỉnh Long An, Thái Nguyên, Tiền Giang, Tuyên Quang.

(v) Ngày 28/01/2023, Thủ tướng Chính phủ ban hành kế hoạch theo dõi tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực trọng tâm, liên ngành năm 2023 (Quyết định số 39/QĐ-TTg), căn cứ theo kế hoạch, Bộ Tư pháp sẽ chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành, địa phương thực hiện kiểm tra, điều tra, khảo sát tình hình thi hành pháp luật trong các lĩnh vực quản lý giá các mặt hàng dịch vụ, thiết yếu và lĩnh vực lao động, việc làm theo đúng tiến độ, kế hoạch trong quý III và quý IV/2023.

Việc kiểm tra thực hiện Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022 đã được thực hiện lồng ghép cùng với hoạt động kiểm tra quản lý nhà nước về theo dõi tình hình thi hành pháp luật. Kết quả theo dõi cho thấy, về cơ bản lãnh đạo các cơ quan, đơn vị thuộc các Bộ, ngành, địa phương và đội ngũ cán bộ, công chức thi hành công vụ đã từng bước nâng cao ý thức trách nhiệm trong việc tổ chức thi hành pháp luật. Tại các địa phương, hoạt động kiểm tra công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật, trong đó có tổ chức thi hành pháp luật đã được triển khai nề nếp, thường xuyên, hiệu quả. Thông qua hoạt động theo dõi, kiểm tra đã kịp thời đánh giá tình hình tuân thủ pháp luật trong việc hướng dẫn và áp dụng pháp luật của cơ quan, người có thẩm quyền.

Thứ bảy, về bảo đảm các điều kiện cho công tác tổ chức thi hành pháp luật

Tại Quyết định số 242/QĐ-TTg, Thủ tướng Chính đã giao Bộ Tài chính chủ trì, phối hợp với Bộ Tư pháp và các Bộ, ngành, địa phương thực hiện rà soát, chỉnh sửa, bổ sung các quy định về kinh phí bảo đảm cho việc tổ chức thi hành pháp luật theo hướng, bố trí toàn diện, đầy đủ các nội dung chi và mức chi phù hợp đối với các hoạt động tổ chức thi hành pháp luật; giao Bộ Nội vụ chủ trì, phối hợp với Bộ Tư pháp và các Bộ, ngành địa phương thực hiện việc kiện toàn tổ chức pháp chế các Bộ, ngành; bố trí biên chế pháp chế chuyên trách tại các cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương trong tổng biên chế được giao để thực hiện nhiệm vụ công tác pháp chế nói chung và làm đầu mối công tác tổ chức thi hành pháp luật nói riêng. Kết quả cụ thể như sau:

- Về kinh phí bảo đảm công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật

Thực hiện nhiệm vụ nêu trên, Bộ Tài chính đã phối hợp với Bộ Tư pháp cùng với các Bộ, cơ quan Trung ương và địa phương rà soát, đánh giá việc thực hiện các quy định hiện hành về việc lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước cho hoạt động tổ chức thi hành pháp luật. Trên cơ sở tổng hợp ý kiến các Bộ, ngành và địa phương, Bộ Tư pháp đã xây dựng báo cáo kết

quả rà soát, đánh giá việc thực hiện các quy định về việc lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước cho hoạt động tổ chức thi hành pháp luật¹⁴.

Năm 2020, Bộ Tài chính đã ban hành văn bản hướng dẫn các bộ, ngành, địa phương về kinh phí bảo đảm công tác theo dõi thi hành pháp luật¹⁵. Hướng dẫn của Bộ Tài chính góp phần tháo gỡ khó khăn, vướng mắc của các cơ quan trong việc lập dự trù, thanh quyết toán kinh phí phục vụ cho hoạt động theo dõi tình hình thi hành pháp luật, là một căn cứ quan trọng cho các bộ, ngành và địa phương đảm bảo nguồn lực tài chính triển khai công tác theo dõi thi hành pháp luật¹⁶.

Ngày 06/7/2022, Bộ trưởng Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư số 42/2022/TT-BTC sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 338/2016/TT-BTC ngày 28/12/2016 của Bộ trưởng Bộ Tài chính quy định lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước bảo đảm cho công tác xây dựng văn bản quy phạm pháp luật và hoàn thiện hệ thống pháp luật, trong đó có các nội dung chi dành cho công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật.

- Về biên chế, kiện toàn tổ chức pháp chế

Đối với việc kiện toàn tổ chức pháp chế các Bộ, ngành và bố trí biên chế pháp chế chuyên trách tại các Sở, ngành thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Bộ Nội vụ đã trình Ban Cán sự đảng Chính phủ trình Bộ Chính trị tiêu chí thành lập cơ quan, tổ chức hành chính, căn cứ quy định tiêu chí thành lập tổ chức và yêu cầu thực tiễn, các bộ, ngành, địa phương sẽ kiện toàn lại cơ cấu tổ chức trong đó có tổ chức pháp chế cho phù hợp.

Trong thời gian qua, Bộ Tư pháp chủ trì, phối hợp với các bộ, ngành, địa phương nghiên cứu, xây dựng Nghị định sửa đổi Nghị định số 55/2011/NĐ-CP ngày 04/7/2011 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và tổ chức bộ máy của tổ chức pháp chế, thực hiện theo đúng Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức.

¹⁴ Báo cáo số 81/BC-BTP ngày 06/08/2018 của Bộ Tư pháp gửi Bộ Tài chính; Công văn số 224/BTP-QLXLVPHC&TDTHPL ngày 23/4/2019 của Bộ Tư pháp gửi Bộ Tài chính về việc cung cấp một số thông tin rà soát pháp luật phục vụ việc xây dựng văn bản hướng dẫn lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước trong công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật; Công văn số 3370/BTP-QLXLVPHC&TDTHPL ngày 03/9/2019 của Bộ Tư pháp gửi Bộ Tài chính đề nghị hướng dẫn chế độ quản lý kinh phí và các định mức chi đối với công tác theo dõi thi hành pháp luật.

¹⁵ Công văn số 225/BTC-HCSN ngày 07/01/2020 của Bộ Tài chính.

¹⁶ Ví dụ, để triển khai kịp thời các hướng dẫn của Bộ quản lý chuyên ngành về kinh phí phục vụ cho hoạt động theo dõi tình hình thi hành pháp luật, trên cơ sở phân công của Ủy ban nhân dân Thành phố, Sở Tư pháp thành phố Hồ Chí Minh đã ban hành văn bản để triển khai nội dung hướng dẫn về kinh phí bảo đảm thực hiện công tác theo dõi thi hành pháp luật đến các Sở, ban, ngành, Ủy ban nhân dân quận, huyện trên địa bàn.

Bộ Nội vụ và các Bộ, ngành, địa phương đã tích cực triển khai đánh giá, rà soát, cập nhật, biên soạn lại hệ thống chương trình, tài liệu bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức, trong đó có thiết kế các chuyên đề, nội dung về kiến thức và kỹ năng tổ chức thi hành pháp luật, theo dõi tình hình thi hành pháp luật, tăng cường hàm lượng kiến thức về pháp luật vào hướng dẫn hằng năm thực hiện công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức đối với các Bộ, ngành, địa phương¹⁷. Song song với đó, trong quá trình thực hiện kiểm tra công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức hằng năm, Bộ Nội vụ đã đề nghị các Bộ, ngành, địa phương báo cáo về việc thực hiện nhiệm vụ nêu trên. Qua kiểm tra báo cáo của các địa phương, Bộ Tư pháp nhận thấy Ủy ban nhân dân của nhiều tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đã có văn bản chỉ đạo, giao Sở Tài chính, Sở Nội vụ chủ trì, phối hợp với các cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, Ủy ban nhân dân cấp huyện tham mưu, đề xuất việc bảo đảm các điều kiện về biên chế, kinh phí thực hiện đầy đủ, có chất lượng các hoạt động tổ chức thi hành pháp luật.

1.3. Một số tồn tại, hạn chế và nguyên nhân

1.3.1. Tồn tại, hạn chế

- Việc thực hiện các nhiệm vụ tại Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022 chưa thực sự đạt được kết quả như kỳ vọng. Một số nhiệm vụ đã gặp phải những khó khăn, thách thức phát sinh từ thực tiễn trong quá trình triển khai thực hiện. Một số nhiệm vụ chưa hoàn thành vì các lý do khách quan phát sinh trong thực tiễn thi hành

- Việc kiện toàn, sắp xếp tổ chức, bộ máy và biên chế thực hiện nhiệm vụ công tác pháp chế nói chung và làm đầu mối công tác tổ chức thi hành pháp luật nói riêng gặp nhiều khó khăn. Tổ chức pháp chế tại các sở, ngành của địa phương đang có xu hướng thu hẹp lại, hầu hết đã bị giải thể hoặc sáp nhập. Tại các cơ quan khác không thành lập được Phòng Pháp chế, công tác pháp chế được giao cho Văn phòng Sở hoặc ghép công tác pháp chế với phòng chuyên môn hoặc bố trí cán bộ kiêm nhiệm thực hiện¹⁸. Bộ Tư pháp thấy rằng, việc kiện toàn, sắp xếp tổ chức bộ

¹⁷ Đưa các nội dung vào trong các chương trình như: Đào tạo lý luận chính trị; bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh; bồi dưỡng kiến thức quản lý nhà nước theo tiêu chuẩn ngạch công chức; bồi dưỡng theo tiêu chuẩn chức danh nghề nghiệp viên chức; bồi dưỡng theo tiêu chuẩn chức vụ lãnh đạo, quản lý.

¹⁸ Tính đến ngày 01/4/2021, cả nước chỉ còn 55 Phòng Pháp chế tại các cơ quan (trong đó chỉ có 40/882 Phòng Pháp chế được thành lập tại 14 cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp tỉnh theo quy định tại khoản 1 Điều 9 Nghị định số 55/2011/NĐ-CP; 15 Phòng Pháp chế được thành lập theo quy định tại khoản 2 Điều 9 Nghị định số 55/2011/NĐ-CP), giảm 236 Phòng so với năm 2015. Một số địa phương không bố trí được biên chế pháp chế ở các cơ quan chuyên môn thuộc phạm vi quản lý, ví dụ như: tỉnh Tây Ninh 0/14 cơ quan chuyên môn có biên chế pháp chế, tỉnh Ninh Thuận chỉ có 12/14 cơ quan chuyên môn có biên chế pháp chế, tỉnh Hà Nam chỉ có 03/14 cơ quan chuyên môn có biên chế pháp chế (Nguồn: Báo cáo số 227/BC-BTP ngày 16/9/2022 của Bộ Tư pháp báo cáo kết quả 10 năm

máy, biên chế pháp chế tại các địa phương chưa đáp ứng yêu cầu theo tinh thần chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ nêu tại khoản 7 Mục II Quyết định số 242/QĐ-TTg.

- Việc bố trí kinh phí cho một số hoạt động liên quan đến công tác tổ chức thi hành pháp luật còn gặp nhiều khó khăn, bất cập, mức kinh phí dành cho công tác tổ chức thi hành pháp luật hết sức hạn hẹp. Ví dụ như: Công tác theo dõi tình hình thi hành pháp luật chưa có Thông tư quy định về nội dung chi, định mức chi cho các hoạt động cụ thể nên các bộ, ngành và địa phương gặp khó khăn, vướng mắc cho việc bố trí kinh phí cho công tác này. Thông tư số 338/2016/TT-BTC của Bộ Tài chính hướng dẫn về kinh phí xây dựng và hoàn thiện pháp luật chỉ có nội dung chi cho việc xây dựng báo cáo theo dõi tình hình thi hành pháp luật và định mức chi cũng rất thấp, không tương xứng với yêu cầu nhiệm vụ. Trong khi đó, Thông tư số 42/2022/TT-BTC của Bộ Tài chính sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 338/2016/TT-BTC nêu trên đã “cắt bỏ” điều khoản chi cho báo cáo của các cơ quan chuyên môn thuộc UBND tỉnh, phòng chuyên môn của UBND cấp huyện. Ngoài ra, các hoạt động kiểm tra, điều tra, khảo sát, thu thập, xử lý thông tin, đánh giá tình hình thi hành pháp luật chưa có quy định đầy đủ, cụ thể các mục chi nên có tình trạng mỗi nơi áp dụng một cách khác nhau¹⁹.

1.3.2. Nguyên nhân

Những bất cập, hạn chế nêu trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác nhau, cụ thể như sau:

Thứ nhất, đối với một số nhiệm vụ tại Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022 chưa đạt được kết quả như kỳ vọng, ví dụ như:

thực hiện Nghị định số 55/2011/NĐ-CP ngày 04/7/2011 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và tổ chức bộ máy của tổ chức pháp chế).

Cả nước hiện có **4.102** công chức, viên chức làm việc tại các Sở Tư pháp (giảm 148 người, tương đương 3,6% so với năm 2021); **2.813** công chức làm việc tại Phòng Tư pháp (giảm 13 người tương đương 0,43% so với năm 2021); có **17.343** công chức Tư pháp - Hộ tịch (giảm 344 người tương đương với 1,9% so với năm 2021). Đối với tổ chức, cán bộ làm công tác pháp chế: Nhìn chung, đội ngũ cán bộ làm công tác pháp chế được quan tâm bổ sung về số lượng; tuy nhiên số cán bộ pháp chế chuyên trách lại giảm cả ở Trung ương và địa phương, cụ thể: Các Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ có **5.060** người làm công tác pháp chế (trong đó chỉ có 1.519 người chuyên trách, 3.541 người kiêm nhiệm); các địa phương hiện có 65 Phòng Pháp chế tại các cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp tỉnh, có tổng số **2.872** người làm công tác pháp chế (trong đó chỉ có 529 người được bố trí làm công tác pháp chế chuyên trách, 2.343 người kiêm nhiệm). Tại các doanh nghiệp nhà nước ở trung ương, có **1.714** người làm công tác pháp chế (bao gồm 741 người làm công tác pháp chế chuyên trách, 973 người kiêm nhiệm) (Nguồn: Báo cáo số 01/BC-BTP ngày 01/01/2023 của Bộ Tư pháp báo cáo Tổng kết công tác tư pháp năm 2022 và nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu công tác năm 2023).

¹⁹ Mặc dù Bộ Tài chính đã có Công văn số 225/BTC-HCSN ngày 07/01/2020 hướng dẫn về kinh phí cho công tác theo dõi thi hành pháp luật nhưng văn bản nêu trên không phải là văn bản quy phạm pháp luật, hơn nữa chủ yếu nội dung Công văn này chỉ hướng dẫn chung về cách áp dụng các văn bản hiện hành, trong khi đó nhiều nội dung chi đặc thù của hoạt động theo dõi thi hành pháp luật như thu thập, xử lý thông tin, điều tra, khảo sát, phân tích, đánh giá tình hình thi hành pháp luật chưa được quy định nội dung chi và mức chi.

(i) Nhiệm vụ xây dựng Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành quy trình tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị của cơ quan, tổ chức, cá nhân về tình hình thi hành pháp luật phải xin rút, đưa ra khỏi Chương trình xây dựng văn bản của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ năm 2019 vì qua quá trình nghiên cứu cho thấy phạm vi điều chỉnh, đối tượng áp dụng và nội dung quy trình còn nhiều vướng mắc, chồng lấn với một số quy định pháp luật đã có liên quan đến quá trình tiếp nhận, xử lý kiến nghị, phản ánh của Thanh tra Chính phủ.

(ii) Nhiệm vụ xây dựng phần mềm đánh giá tình hình thi hành pháp luật và phần mềm thu thập thông tin thi hành pháp luật kết nối với Hệ thống thông tin báo cáo quốc gia chưa được triển khai thực hiện do gặp khó khăn về bố trí nguồn lực kinh phí trong bối cảnh cắt giảm đầu tư công.

(iii) Nhiệm vụ xây dựng, hoàn thiện thể chế về tổ chức thi hành pháp luật chậm hoàn thành so với tiến độ được giao do công tác tổ chức thi hành pháp luật có nội dung rộng và phức tạp, nhiều vấn đề lý luận còn chưa được làm rõ. Điển hình là nội hàm “tổ chức thi hành pháp luật” vẫn còn nhiều ý kiến khác nhau, chưa thực sự thống nhất giữa các chuyên gia nghiên cứu, nhà khoa học và các cơ quan, đơn vị làm thực tiễn, đòi hỏi cần có nhiều thời gian nghiên cứu kỹ lưỡng hơn nữa.

Thứ hai, những tồn tại hạn chế trong việc bố trí kinh phí và biên chế thực hiện công tác tổ chức thi hành pháp luật chủ yếu do nhận thức về vị trí, vai trò của công tác pháp chế chưa tương xứng với ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác này trong hoạt động tổ chức thi hành pháp luật. Bên cạnh đó, do yêu cầu cắt giảm đầu tư công và tinh giản biên chế, cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức hiện nay, nhiều bộ, ngành, địa phương khó có thể thực hiện được bố trí kinh phí riêng và biên chế chuyên trách theo quy định.

Thứ ba, một số Thủ trưởng các cơ quan, đơn vị vẫn chưa thận thức đầy đủ, toàn diện về vị trí, vai trò, trách nhiệm của mình trong công tác tổ chức thi hành pháp luật, chưa phát huy hết trách nhiệm của người đứng đầu trong công tác tổ chức thi hành pháp luật, công tác phối hợp giữa các cơ quan trong quá trình tổ chức thi hành pháp luật còn chưa thực sự hiệu quả.

II. MỘT SỐ ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ

2.1. Đối với Thủ tướng Chính phủ

Bộ Tư pháp kiến nghị Thủ tướng Chính phủ quan tâm chỉ đạo thực hiện các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật như sau:

2.1.1. Ban hành văn bản chỉ đạo các Bộ, ngành và địa phương tăng cường tổ chức thi hành pháp luật, xử lý theo thẩm quyền hoặc kiến nghị cấp có thẩm quyền xử lý các kiến nghị về xây dựng, ban hành mới các văn bản quy phạm pháp luật; sửa đổi, bổ sung các văn bản quy phạm pháp luật còn thiếu tính khả thi, chưa bảo đảm tính kịp thời, thống nhất, đồng bộ với hệ thống pháp luật, trong đó tập trung nghiên cứu, xử lý các kiến nghị, đề xuất về hoàn thiện thể chế tổ chức thi hành pháp luật nêu tại Phụ lục kèm theo báo cáo này.

2.1.2. Chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương kiện toàn tổ chức pháp chế các bộ, ngành; bố trí biên chế pháp chế chuyên trách tại các cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương trong tổng biên chế được giao để thực hiện nhiệm vụ công tác pháp chế nói chung và làm đầu mối công tác tổ chức thi hành pháp luật nói riêng.

2.1.3. Giao Bộ Tư pháp tiếp tục nghiên cứu, làm rõ những vấn đề lý luận liên quan đến công tác tổ chức thi hành pháp luật, đánh giá khách quan, toàn diện thực trạng công tác tổ chức thi hành pháp luật để từ đó đề xuất, kiến nghị Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ các giải pháp hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật trong thời gian tới, trọng tâm là nghiên cứu, trình Thủ tướng Chính phủ xem xét, ban hành Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật giai đoạn 2025 - 2030”.

2.1.4. Giao Bộ Nội vụ nghiên cứu, tham mưu cho Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ giải pháp tăng cường nguồn nhân lực, bảo đảm thực hiện công tác tổ chức thi hành pháp luật theo tinh thần của Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

2.1.5. Giao Bộ Tài chính nghiên cứu, xây dựng thông tư hướng dẫn về nội dung chi, định mức chi cho công tác tổ chức thi hành pháp luật nói chung, theo dõi tình hình thi hành pháp luật nói riêng.

2.2. Đối với các Bộ, ngành, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh

Bộ Tư pháp đề nghị Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ và Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp tỉnh quan tâm chỉ đạo thực hiện các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật thuộc phạm vi quản lý như sau:

2.2.1. Tiếp tục thực hiện nghiêm túc, chất lượng và có hiệu quả các nhiệm vụ, giải pháp được nêu tại Quyết định số 242/QĐ-TTg và trong kế hoạch thực hiện của Bộ, ngành, địa phương mình.

2.2.2. Tiếp tục thực hiện rà soát, đơn giản hóa và công khai quy trình, thủ tục hành chính tại cơ quan, đơn vị cũng như trên Cổng thông tin điện tử của Bộ, ngành và địa phương; đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin trong việc tiếp nhận, giải quyết hồ sơ của người dân và doanh nghiệp.

2.2.3. Kịp thời, chủ động tiếp nhận, xử lý thông tin của các cơ quan, tổ chức, cá nhân nói chung, cộng đồng doanh nghiệp nói riêng phản ánh về những vụ việc cụ thể, những vấn đề “nóng” trong thực tiễn đời sống xã hội để đề xuất giải pháp, phản ứng chính sách hiệu quả, đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người dân, doanh nghiệp.

2.2.4. Quan tâm kiện toàn tổ chức, biên chế làm công tác pháp chế nói chung và theo dõi tình hình thi hành pháp luật nói riêng.

2.2.5. Bố trí đủ kinh phí hằng năm phục vụ công tác theo dõi thi hành pháp luật trên cơ sở hướng dẫn tại Thông tư số 338/2016/TT-BTP ngày 28/12/2016 của Bộ trưởng Bộ Tài chính quy định lập dự toán, quản lý, sử dụng và quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước bảo đảm cho công tác xây dựng văn bản quy phạm pháp luật và hoàn thiện hệ thống pháp luật; Thông tư số 42/2022/TT-BTC ngày 06/7/2022 của Bộ trưởng Bộ Tài chính sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 338/2016/TT-BTC.

Trên đây là báo cáo tổng kết 05 năm thực hiện Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật” giai đoạn năm 2018 - 2022, Bộ Tư pháp kính báo cáo Thủ tướng Chính phủ, Phó Thủ tướng Chính phủ Trần Lưu Quang xem xét, cho ý kiến chỉ đạo./.

Nơi nhận:

- Như trên (để báo cáo);
- Các Phó Thủ tướng Chính phủ (để báo cáo);
- Bộ trưởng Lê Thành Long (để báo cáo);
- Các Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ (để ph/h);
- UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương (để ph/h);
- Lưu: VT, Cục QLXLVPHC&TDTHPL (2b).

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG**

Đặng Hoàng Oanh